

ДЕТСКА ГРАДИНА „ПЪРВИ ЮНИ”
5100 Горна Оряховица, ул. „Витоша“ №2 -А

Утвърдил: KRASIMIRA
STANCHEVA
ZAHARIEVA

Digitally signed by KRASIMIRA
STANCHEVA ZAHARIEVA
Date: 2025.09.25 14:58:13
+03'00'

Директор: Кр. Захариева

МЕХАНИЗЪМ
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ
НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО
В ДЕТСКА ГРАДИНА „ПЪРВИ ЮНИ“
ГОРНА ОРЯХОВИЦА

2025 / 2026 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1.Определения

1.1.1.Насилие

Определението на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Насилието над дете може да има следните форми и прояви:

□ **Физическо насилие** е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.

□ **Психическо насилие** „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

□ **Сексуално насилие и злоупотреба** над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото”.

1.1.2.Тормоз

Тормозът спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Характеристики на тормоза:

1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Проявите на тормоз в ДГ имат следните форми и прояви:

□ **Физически тормоз** – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

□ **Вербален тормоз** – словесни изрази, които имат за цел унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

□ **Психичен тормоз** – например, подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

□ **Социален тормоз** – например, избягване, игнориране, изключване от

дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

□ **Сексуален тормоз** – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смуцаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

1.2. Разпознаване на най-често срещаните видове насилие над дете от предучилищна възраст

► Физическо насилие:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове, например физическо възпитание и спорт;

► Психическо насилие :

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, самозанемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сменя косата си);
- психосоматични симптоми.

► Сексуалното насилие включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване,

използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

II. ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА

Политиката на детска градина „Първи юни“ – Горна Оряховица за противодействие на насилието и тормоза е изградена на взаимно споделени ценности между всички участници в процеса. Политиката на институцията се реализира на равнище ДГ и на равнище група, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция.

Общата подкрепа за личностно развитие на децата включва дейности съобразно техните интереси, способности, компетентности и изява.

2.1. Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група, например създаване на правила на поведение, разговори, тематични дискусии, провеждани като допълнителни форми на педагогическо взаимодействие. Дискусиите са възможност да се говори за неща, които вълнуват или смущават децата, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

2.2.Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на институцията при възникнали ситуации на тормоз.

III. ДЕЙНОСТИ

3.1. Мерки за осигуряване на сигурна образователна среда

- създаване на Координационан съвет за превенция и противодействие на насилието и тормоза в ДГ;
- извършване на оценка на ситуацията в началото на учебната година. Такава се извършва в началото на учебната година от учителите. Резултатите от оценката се обсъждат на педагогически съвет, а в подходящ формат – с родителите на децата;
- изготвяне и приемане на План за превенция и интервенция на насилието и тормоза в институцията. Този план се преразглежда в началото на всяка учебна година и при необходимост се актуализира по реда на утвърждаването му;
- създаване на спокоен и позитивен работен климат в детската градина.

3.2. Планиране /актуализиране на дейности по превенция:

3.2.1.На равнище институция:

- създаване , приемане и въвеждане в действие на Етичен кодекс на общността на детската градина;

- запознаване на цялата училищна общност с Механизъм за противодействие на насилието и тормоза в детската градина;
- планиране на обучение на педагогическите специалисти в ДГ.

3.2.2. На равнище група:

- създаване на правила за поведение и общуване във всички групи;
- планиране на теми за обучение на децата по проблемите на насилието и тормоза;
- разработване на ролеви игри за децата от всяка възраст;
- разработване на образователни материали по темата – презентации, клипове, картини и др.;
- провеждане на допълнителни форми на педагогическо взаимодействие с децата-разговори, беседи, игри;
- осигуряване на активен двигателен режим на децата;
- осигуряване на игри и други двигателни и дидактични дейности на открито;
- приказкотерапия.

3.3. Планиране /актуализиране на дейности по интервенция

3.3.1. На равнище институция

* Водене на дневник.

В дневника със случай се документират единствено ситуацияите, съответстващи на второ и трето ниво на класификацията на тормоза, при които се намесва координационния съвет. КС извършва оценка на риска и създава процедура за откриване и работа по случая в ДГ.

* Процедура за откриване и работа по случай.

При предприемане на индивидуална работа по случай с дете на базата на направения анализ, координирането на работата се осъществява от КС. Информацията за вписаните в Дневника със случаи на тормоз се съхранява само при психолога или при друг член на координационния съвет, определен от директора на ДГ.

* Насочване на случай към външни служби.

При установяване на случай на тормоз незабавно се уведомяват органите за закрила на детето и полицията. Уведомяването се извършва от служител в ДГ, установил тормоза. Това може да бъде учител, психолог, служител от непедагогическия персонал, директор.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживееене.

Като първа стъпка се уведомява директора на ДГ, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето” по местоживееене, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

В тази връзка е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от отделите „Закрила на детето” към Дирекциите „Социално подпомагане”. Социалният работник е професионалистът, който може да проучи ситуацията, в която се намира детето, условията, при които живее, родителският капацитет и при необходимост да предприеме мерки, които да подпомогнат детето и семейството като цяло.

3.3.1. На равнище група:

- учителите използват формите на групова работа, дискусии, разговори за разясняване на проблема за тормоза;
- съвместна екипна работа на учителите в детската градина – обмяна на опит и образователни материали;
- използване на посредници при конкретен случай.

3.4. Включване на родители

Родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция на тормоза. Те могат да съдействат чрез използването на различните си професии, при реализирането на значими инициативи, както и да участват в:

- ежемесечни педагогически консултации с учителите на детето им;
- срещи с директора на ДГ;
- тематични срещи и разговори по проблема;
- подпомагане на учителите в организиране на различни събития в групата;
- осведомяване от различни брошури, дипляни, постери, табла, сайт на ДГ, затворени онлайн групи и др.;
- съвместно решаване на казуси;

При включването на родителите по интервенция се има предвид следното:

- да бъдат уведомени за случилото се;
- да бъдат уведомени за предприетите действия;
- разговорът трябва да е проведен на подходящо място;
- след края на разговора могат да бъдат приети конкретни договорености с цел постигане на позитивен резултат.

IV. ПРОЦЕДУРИ ЗА РЕГИСТРИРАНЕ, ДОКЛАДВАНЕ И РАЗГЛЕЖДАНЕ НА СЛУЧАИ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ СРЕД ДЕЦАТА

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

4.1. Всяка ситуация на тормоз или насилие трябва да бъде регистрирана и описана в протокола за съобщаване за насилие от учителя, който я е наблюдавал. За целта е утвърден протокол.

4.2. Действия в случаи на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на дете.

Учителят или служителят действат в следната последователност:

- извеждат пострадалото дете от опасната зона и ако се налага го придружават до лекарския кабинет;
- при непосредствена опасност за живота на пострадалото дете медицинското лице се обажда на телефон 112, а учителят – на родителите или настойниците на детето.
- учителят уведомява веднага директора на ДГ и КС;
- описват ситуацията писмено в протокола за установено насилие.

4.3. Действия при установяване, че дете е жертва на насилие или е в риск от такова.

- Всеки служител на ДГ, на когото стане известно, че дете в риск се нуждае от закрила, следва незабавно да уведоми директора, който от своя страна уведомява родителите/настойниците на детето.

- учителят описва ситуацията писмено.
- след проверка на случая директорът свиква КС, който подава сигнал до Отдел „Закрила на детето” по местоживее на детето.

4.4. Действия при установяване, че дете е упражнило тормоз.

- учителят описва ситуацията писмено в протокол;
- учителят уведомява директора и свиква среща с родителите;
- свиква се КС;
- При повтарящи се случаи на тормоз, КС уведомява МКБППМН, Полицията и отдел „Закрила на детето“;
- КС изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности с цел намаляване на агресията у детето.

V. МЕРКИ ПРИ КРИЗИСНИ СИТУАЦИИ

5.1. КС заседава най-малко два пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултатите от дейността си. При необходимост се свиква извънредно.

5.2. При наличие на писмен или устен сигнал, КС се събира в рамките на 24 часа в работните дни.

5.3. При възникване на кризисната ситуация веднага се уведомява Директора на ДГ. В рамките на един час се подава сигнал в РУО и Отдел ”Закрила на детето” по местоживее на детето, в РПУ и до Инспектор ДПС.

5.4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за дете, жертва или в риск от насилие, КС съставя индивидуален план за кризисна интервенция.

5.5. Всеки, който работи в ДГ и има съмнение или информация за дете в риск може да подаде сигнал към ОЗД по местоживее на детето. Когато сигналят се отнася за дете в риск той може да бъде проучен от социалния работник, дори да е подаден анонимно.

